

Chroń oszczędności przed stratą, a własną firmę przed zamknięciem - czyli jak nie zbankrutować

SCENARIUSZ LEKCJI

Scenariusz opracowany w ramach projektu „Przygody Przedsiębiorczego Dżeka” na podstawie książki **„Bankructwo małego Dżeka” Janusza Korczaka**, która w Roku Edukacji Ekonomicznej 2024, ustanowionym przez Senat RP, została wpisana na listę lektur w klasach 4-8 szkoły podstawowej.

LEKCJA PRZEZNACZONA DLA: uczniów/uczennic starszych klas szkoły podstawowej

CZAS TRWANIA: 45 minut.

CELE KSZTAŁCENIA: Uczeń:

- rozumie sens pytań zawierających podstawowe terminy związane z tematem lekcji,
- rozumie czym jest konsumpcja, deficyt i bankructwo,
- rozumie sens rozliczania wydatków i dochodów,
- nabywa wiedzę, że konsumpcja powinna być zbilansowana tj. wydatki nie

- powinny przekraczać dochodów,
- dyskutuje czy można więcej wydawać niż zarabiać,
- jest przekonany, że nie można żyć ponad stan.

METODY KSZTAŁCENIA: opis, pokaz, praca z tekstem, pogadanka, burza mózgów, rybi szkielet, gra dydaktyczna, samodzielne dochodzenie do wiedzy i wyciąganie wniosków

FORMY PRACY: indywidualna, grupowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: prezentacja multimedialna, karty pracy, gra dydaktyczna (karty do wydruku i pocięcia przed lekcją), jabłko lub dowolny inny owoc np. gruszka, fragment tekstu z powieści „Bankructwo małego Dżeka”

WYPOSAŻENIE TECHNICZNE: komputer z dostępem do Internetu, rzutnik, tablica i kolorowe markery, papier do prowadzenia notatek, stoły i krzesła w klasie zaaranżowane do pracy w grupach

- ETAPY LEKCJI:**
1. Nawiązanie (10 min.)
 2. Czym jest utrata oszczędności i dlaczego firmy się zamykają? (18 min.)
 3. Dochody i wydatki, konsumpcja i deficyt (14 min.)
 4. Podsumowanie (3 min.)

SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI

1. Nawiązanie (10 min.)

Scharakteryzuj uczniom postać Janusza Korczaka oraz krótko opisz postać małego Dżeka z powieści „Bankructwo małego Dżeka” (jeśli nie zrealizowano wcześniej lekcji zgodnie ze scenariuszem nr1) lub przywołaj informacje ze scenariusza nr 1.

Rozdaj uczniom poniższy tekst (załącznik 1). Przeczytaj go samodzielnie lub wyznacz ucznia z bardzo dobrą dykcją. Wyświetl slajd nr 4.

Zanim jednak tekst zostanie przeczytany, rozpocznij lekcję od pokazu. Zademonstruj zjadanie jabłka wg opisu z opowiadania. W tym celu wyznacz dwóch uczniów lub uczennice. Jednej osobie podaj jabłko i powiedz, że jabłko należy do tej osoby. Następnie poleć, aby jabłko przeszło w ręce drugiej osoby. Druga osoba nagryza dwukrotnie owoc. Po chwili wyjaśnij pozostałym uczniom, że drugi uczeń nie jest w stanie oddać jabłka, ponieważ zostało ono częściowo zjedzone. Tym samym jabłko straciło swoją pierwotną wartość.

Uwaga: prezentacja tej sytuacji musi być wykonana w warunkach higieny.

Po tej prezentacji następuje przeczytanie tekstu z załącznika nr 1.

2. Czym jest utrata oszczędności i dlaczego niektóre firmy się zamykają? (18 min.)

Zadaj pytanie dlaczego powinniśmy mieć oszczędności i czym grozi ich utrata?

Po wypowiedziach uczniów pokaż slajd nr 5 i doprecyzuj jakie są podstawowe skutki utraty oszczędności oraz wyjaśnij pojęcie bankructwa i bankruta. Zwróć uczniom uwagę, że nie tylko osoba prywatna, ale również każda firma powinna mieć oszczędności – czyli nadwyżki finansowe na uregulowanie niespodziewanych zobowiązań w nadzwyczajnych sytuacjach.

Następnie przejdź do slajdu nr 6. Zadaj pytanie czy uczniowie dostrzegają w swojej okolicy zmiany właścicieli sklepów i lokali usługowych?

Na tablicy narysuj model szkieletu ryby lub rozdaj karty pracy - załącznik nr 2. Punkt startu (czyli ogon ryby) oznacza istniejącą firmę. Kilka ości po drodze to przyczyny zamykania lokalu np. utrata oszczędności, bankructwo, nierentowność, brak klientów, kłopoty osobiste właściciela, pandemia itp. Głowa ryby to skutek wcześniejszych zdarzeń, po których lokal zostaje zamknięty. Poproś uczniów, aby wymienili przykładowe przyczyny zamknięcia firmy. Odpowiedzi uczniowie udzielają indywidualnie, zapisując je na kartach pracy na szkielecie ryby. Możesz pomysł uczniów zapisywać także na tablicy.

Uczniowie powinni dostrzec zjawisko, które polega na tym, że niektóre usługi zamykają się, a w ich miejsce otwierają się nowe firmy. Czasami lokale nadal pozostają zamknięte przez dłuższy czas. Zaznacz, że nie zawsze zamknięcie lokalu jest związane z bankructwem. Istnieje wiele przyczyn kiedy firmy się zamykają.

Następnie w tej części uczniowie grają w grę karcianą pod nazwą „Kiedy inwestorowi zagraża rezygnacja z inwestycji?” (załącznik nr 3). Gra dydaktyczna jest obliczona na ok. 12 min. Podziel uczniów na sześciuosobowe grupy i każdej grupie rozdaj talię 24 kart (talii kart wydrukowanych i pociętych przez Ciebie przed lekcją powinno być tyle, ile jest grup w klasie). Na początku losują 6 kart z napisami. Te karty są odwrócone, aby uczeń nie widział co losuje. Każdy uczeń wybiera swoją kartę z napisem i grafiką, która symbolizuje miejskie inwestycje. Na tych sześciu kartach są zapisane nazwy inwestycji: budowa szkoły, budowa stadionu, modernizacja ratusza, funkcjonowanie szpitala, urządzenie parku miejskiego z placem zabaw dla dzieci, zakup nowych autobusów dla przedsiębiorstwa transportu miejskiego. Obok nazw są podane kwoty, które są wymagane, aby inwestycja została zakończona: budowa szkoły 10 000 000 zł, stadion 1 000 000 zł, modernizacja ratusza 3 000 000 zł, funkcjonowanie miejskiego szpitala 4 000 000 zł, urządzenie parku miejskiego z placem zabaw dla dzieci 250 000 zł, zakup nowych autobusów dla przedsiębiorstwa transportu miejskiego 5 000 000 zł.

Na pozostałych 15 kartach są podane różne kwoty np. 5 000 000 zł lub tylko 50 000 zł. Z puli tych pozostałych kart, każdy uczeń w sześciuosobowej grupie losuje teraz tylko trzy razy (trzy karty z podanymi kwotami i wyklada je obok karty z nazwą inwestycji, którą uprzednio wylosował). Jeśli wylosuje karty z kwotami przewyższającymi zapisaną kwotę na karcie z nazwą inwestycji to wygrywa. Jeśli nie, to zbankrutował - inwestycja nie może być zrealizowana lub ukończona z powodu braku środków.

Dlatego podsumowując grę, zwróć uwagę, że zbankrutować można wtedy, gdy wydatki nie mają pokrycia w dochodach lub posiadanych środkach finansowych na dany cel. W tym miejscu podkreśl znaczenie miejskiej infrastruktury. Korzystamy z niej wszyscy i wymaga ona olbrzymich nakładów finansowych. Dlatego też powinniśmy o nią dbać, ponieważ jest naszym wspólnym dobrem.

3. Dochody i wydatki, konsumpcja i deficyt (14 min.)

W tej części uczniowie nadal są podzieleni na grupy. Zadaj pytanie czy uczniowie otrzymują kieszonkowe i jak dysponują swoimi pieniędzmi. W skrócie przypomnij wiadomości z części scenariusza nr 1, o tym skąd biorą się pieniądze. Zadaj pytanie czy osoby w ich wieku mogą przynosić dochody?

Wydadź polecenie, aby w grupach zapisali na pustej kartce wydatki czteroosobowej rodziny bez podawania kwot. Powinni je zapisać od największych do najmniejszych.

Po wykonaniu tego zadania, pokaż slajd nr 7 z prezentacji - przykładowe wydatki. Uczniowie porównują własne zapisy z przykładem na slajdzie nr 7.

Na koniec tej części jeden z uczniów z każdej grupy relacjonuje wnioski na forum klasy.

Podkreśl, że wykonane ćwiczenie było próbą stworzenia budżetu domowego, lecz tylko zwróceniem uwagi na możliwe koszty. Zbierz zapisane przez uczniów kartki i przeczytaj na co uczniowie zwrócili uwagę.

We wnioskach z tej części zrób uwagę, że nie należy żyć ponad stan oraz wyjaśnij pojęcia: konsumpcja i deficyt (slajd nr 8).

ZADANIE

Uczniowie indywidualnie rozwiązują na kartkach zadanie pokazane na slajdzie nr 9 z dochodami i wydatkami oraz obliczają deficyt (załącznik 4).

Treść zadania:

Oblicz deficyt rodziny, jeśli miesięczne dochody taty wyniosły 5,5 tys. zł., a mamy 5,5 tys. zł. Miesięczne wydatki w tej rodzinie wyniosły: na jedzenie 3 tys. zł, opłaty na czynsz za mieszkanie 1,2 tys. zł, opłaty za media 1,1 tys. zł, wydatki na paliwo na samochód 700 zł, edukacja i przybory szkolne 2 tys. zł, ubrania 400 zł, wyjazd na długi weekend 1,9 tys. zł, bilety miesięczne 300 zł, wyjście rodziców do teatru 200 zł, ubezpieczenie mieszkania i samochodu 900 zł.

4. Podsumowanie (3 min.)

Podsumuj krótko poznane przez uczniów wiadomości. Wyjaśnij, że należy kontrolować wydatki, aby nie przekraczały one dochodów i nie należy żyć ponad stan.

Zadanie domowe:

Jako pracę domową poproś uczniów, aby zapytali rodziców lub opiekunów, jakie są największe koszty utrzymania ich rodziny.

Załącznik 1 – Fragment powieści „Bankructwo małego Dżeka”

„Chcesz, pokażę ci na jabłku, co to znaczy zbankrutować. Daj jabłko i patrz. - Ugryzł. – Widzisz. To jest twoje jabłko?

– No moje.

– I ty mi je dałeś, tak? Ugryzł drugi raz.

– Widzisz, już jest tylko kawałek. Chcesz odebrać?

– Bo co?

– Bo nic. Nie mogę ci oddać, bo nie mam. Rozumiesz: Twoje jabłko utraciło swoją wartość. Choćbym chciał, to ci nie dam. No i co mi zrobisz? Tu ugryzł trzeci raz, okręcił się i poleciał. A potem drażnił się jeszcze:

– Głupi Dżek. Daj drugie jabłko, to ci lepiej wytłumaczę. A tymczasem sklep był zamknięty i przykro było tamtędy przechodzić. Potem wprowadził się tam fryzjer. I zamiast ciekawego, kolonialnego sklepu, był zupełnie nudny salon, obok którego przechodziło się obojętnie. O tym, co znaczy „zbankrutować” nie dowiedział się niczego nowego. Tato coś mu tam na odczepnego odburknął, jak to zwykle robią dorośli, kiedy im się nie chce. A mama powiedziała mu tylko tyle: – Człowiek nie powinien wydawać więcej, niż ma. Nie pożyczaj, to nie stracisz oszczędności i nie zbankrutujesz. Moi rodzice prowadzą sklep trzydzieści sześć lat, wychowali dzieci i mają się dobrze. Nie każdy może sobie na wszystko pozwolić.

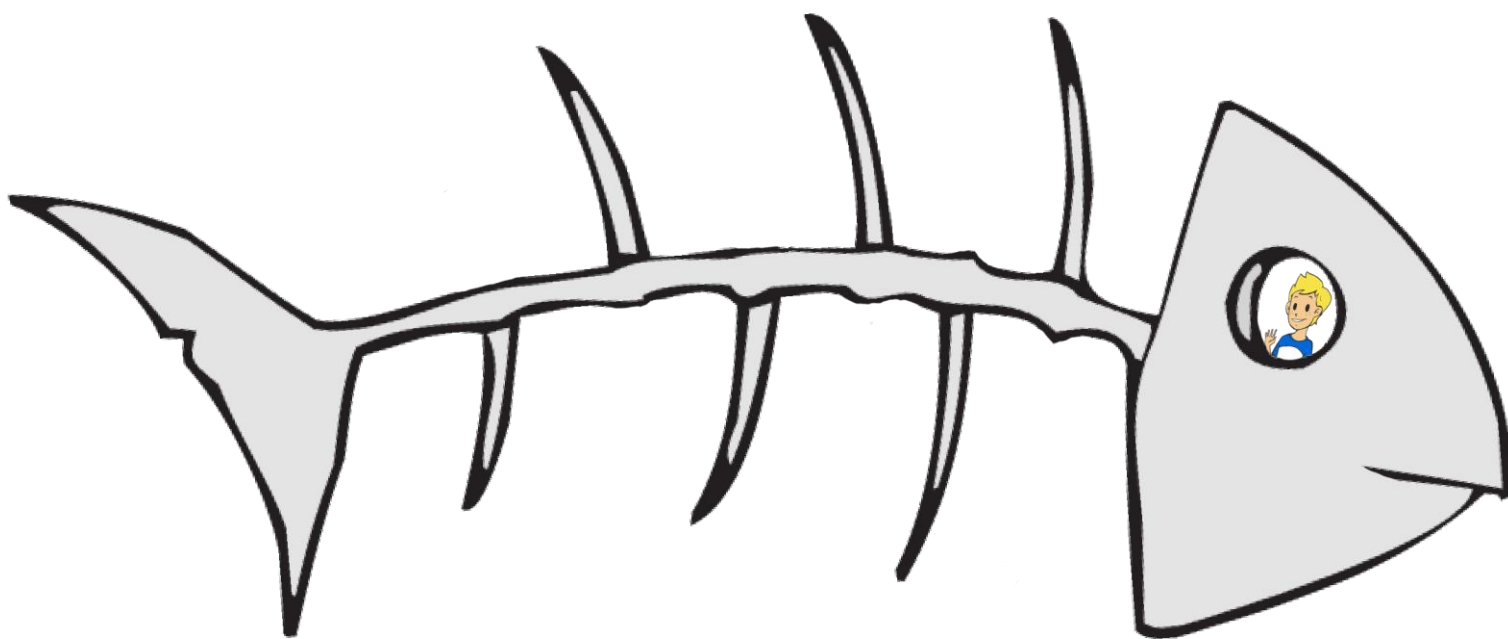
Biedny Dżek nie przeczuwał nawet, że niedługo dowie się, i to boleśnie, co znaczy utrata oszczędności. Bo w życiu często tak bywa, że niby się coś wie i rozumie, ale dopiero wtedy naprawdę się zrozumie, kiedy poczuje się to na własnej skórze. Niby Dżek wiedział, że złamana noga boli, ale dopiero gdy ją złamał, przekonał się jakie to uczucie.

– Gdybym wcześniej wiedział, że tak będzie – mówi sobie człowiek. A problem w tym, że nigdy nie wiemy, co się wydarzy. Choć dorośli podobno wiedzą i często powtarzają: – A nie mówiłem, a nie ostrzegałem? Wiedziałem, że tak będzie. Czasem to prawda, ale często tylko się chwalam.

Załącznik 2 – Rysunek szkieletu ryby

Przed sobą widzisz szkielet ryby, gdzie punkt startu (czyli ogon ryby) oznacza istniejącą firmę. Kilka ości po drodze to przyczyny zamykania lokalu np. utrata oszczędności itp. Głowa ryby to skutek wcześniejszych zdarzeń, po których lokal zostaje zamknięty. Wymień przykładowe przyczyny zamknięcia firmy. Swoje odpowiedzi zapisz na ościach ryby.

100 000 Zł

100 000 Zł

100 000 Zł

500 000 Zł

500 000 Zł

1 000 000 Zł

1 000 000 Zł

1 000 000 Zł

2 000 000 Zł

2 000 000 Zł

5 000 000 Zł

5 000 000 Zł

BUDOWA STADIONU

1 000 000 Zł

BUDOWA SZKOŁY

10 000 000 Zł

MODERNIZACJA RATUSZA

3 000 000 Zł

FUNKCJONOWANIE MIEJSKIEGO SZPITALA

4 000 000 Zł

URZĄDZENIE PARKU MIEJSKIEGO Z PLACEM ZABAW

250 000 Zł

ZAKUP NOWYCH AUTOBUSÓW DLA PRZEDSIĘBIORSTWA TRANSPORTU MIEJSKIEGO

5 000 000 Zł

50 000 Zł

50 000 Zł

50 000 Zł

50 000 Zł

50 000 Zł

100 000 Zł

Załącznik 4 – Zadanie w celu obliczenia deficytu

Oblicz deficyt rodziny, jeśli miesięczne dochody taty wyniosły 6 tys. zł. i mama również zarobiła 6 tys. zł. Miesięczne wydatki w tej rodzinie wyniosły: na jedzenie 3,5 tys. zł, opłaty na czynsz za mieszkanie 1,5 tys. zł, opłaty za media 1,3 tys. zł, wydatki na paliwo na samochód 1 tys. zł, edukacja i przybory szkolne 2 tys. zł, ubrania 800 zł, wyjazd na długi weekend 2,2 tys. zł, bilety miesięczne 400 zł, wyjście rodziców do teatru 200 zł, ubezpieczenie mieszkania samochodu 900 zł.

